

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-7>

УДК 667.223(447)

Матюшина Ю.І., Литвиненко Є.Є.

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ УСТАНОВАМИ

Анотація. У статті досліджено питання удосконалення облікової політики у державному секторі. Виділено декілька основних проблем пов'язаних з формуванням облікової політики бюджетних установ, здійснено групування і представлено декілька напрямів розв'язання проблем. Метою статті є розгляд особливостей облікової політики бюджетної установи. Висвітлено можливі напрями удосконалення її формування. Досліджено питання вибору напрямку вирішення питань залежно від цілей підприємства. У статті висвітлено як і позитивні так і негативні сторони вибору напрямку удосконалення облікової політики бюджетної установи. Особливо обґрунтовано проблеми, які заважають правильному здійсненню процесу облікової політики у бюджетних установах. Здійснивши дане дослідження, були зроблені висновки щодо можливих напрямів удосконалення облікової політики у державному секторі.

Ключові слова: бюджетна установа, облікова політика, удосконалення, формування, напрямок.

Matiushina Julia, Lytvynenko Yevheniia

National University "Yuri Kondratyuk Poltava Politechnic"

THEORETICAL BASES AND FEATURES OF ACCOUNTING POLICY FORMATION IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF BUDGETARY INSTITUTIONS

Summary. The article deals with accounting policy's improvement in the public sector. It was picked out the main problems dealing with the formation of accounting policy in budget institutions, it was grouped and presented several ways of solving these problems. It was considered the accounting policy's peculiarities of budget institution. It was elucidated possible directions of improvement its formation. It was considered the gist of accounting policy based on the national standards of accounting, Guidelines of Ministry of Finance of Ukraine and practical experience of enterprises. It was found that effectiveness of accounting policy of public sector institution in the management system provides full presentation of all facts of economic activity in accounting, invariance of the approved reflective methodology of business transactions and valuation of assets during the reporting year, correct presentation of income and expenses of the relevant reporting year with the allocation of current and capital expenses, identity of the analytical and synthetic blocks and financial statements, rational accounting considering the conditions and peculiarities of the entity's activity etc. Accounting policy is the main instrument of financial statements' formation and compulsory element of financial accounting. It was investigated the problem of choosing direction of solving the problems according to the aims of enterprise, all affiliates and representative offices apply chosen accounting policy regardless of their location. The article elucidates positive and negative sides of choosing direction of accounting policy's improvement of budget institution that is the basis for internal regulation of accounting and its acquisition of regulatory status. Chief accountant works out and forms accounting policy order which is approved by the manager to the end of the reported year. Special attention is paid to the problems which interfere to realize the process of accounting policy in budget institutions. This study provides an opportunity to form the main directions of accounting policy's improvement in the public sector.

Keywords: budget institution, accounting policy, improvement, forming, direction.

Постановка проблеми. Реформування системи управління бюджетними установами неможливе без налагодженої системи бухгалтерського обліку. Основними завданнями такого реформування повинні виступати: адаптація до міжнародних стандартів облікової інформації, уніфікація вимог щодо вибору програмного забезпечення, прозорість та відкритість бухгалтерського обліку. Ефективність реалізації запланованих засобів залежить передусім від правильного сформованої облікової політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою формування облікової політики бюджетних установ займаються такі вчені: С.В. Свірко [1, с. 139], Р.Т. Джога [2, с. 38], Є.Ю. Шара [3], Т.Г. Мельник [4], Т.В. Канева [5], С.О. Левицька [6] та інші.

Проте, навіть зважаючи на значний внесок провідних вчених України, варто зазначити, що деякі проблемні питання стосовно процесу роз-

робки облікової політики в системі управління бюджетними установами все-таки існують.

Мета статті. Виокремлення «слабких місць» формування облікової політики, дослідження теоретичних засад та установ бюджетного сектору.

Виклад основного матеріалу. Специфіка формування облікової політики бюджетних установ, у першу чергу, пов'язана з неоднозначним трактуванням даного поняття.

Так, згідно Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку № 1 «Розкриття облікової політики», при складанні та поданні фінансових звітів облікова політика повинна охоплювати принципи, правила та процедури, що прийняті керівництвом бюджетної установи [7].

В свою чергу, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» вбачає в обліковій політиці сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються для складання і подання звітності [8].

Запорукою досягнення мети бухгалтерського обліку: надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації з дотримання основних принципів бухгалтерського обліку, які наведені в П(с)БО №1 [7].

Що стосується навчально-методологічної літератури, то єдиної думки серед авторів до даного терміну не існує. Так, С. Ткаченко підтримує визначення, наведене в Законі України про бухгалтерський облік [8]. Т. Канева вважає, що установа самостійно повинна обирати сукупність способів ведення бухгалтерського обліку [5].

С. Гонов та О. Вербино, пропонують розглядати облікову політику як сукупність принципів та правил ведення бухгалтерського обліку, що притаманні окремій організації. За результатами проведеного дослідження можна сформулювати наступне визначення даного поняття: «Облікова політика» – це чітко визначений перелік принципів і методів, який застосовується для ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності.

Враховуючи, що функціонування бюджетних установ здійснюється на правах держаної форми

власності, побудова облікової політики, у такому випадку, має формуватися відповідно до особливостей діяльності установ.

Ефективність облікової політики установ бюджетного сектору в системі управління забезпечує:

- повноту відображення в бухгалтерському обліку всіх фактів господарської діяльності;
- незмінність затвердженої методології відображення господарських операцій та оцінки активів протягом звітного року;
- правильність відображення доходів та витрат відповідного звітного періоду з розподілом витрат на поточні та капітальні;
- ідентичність даних аналітичного й синтетичного обліків та фінансової звітності;
- раціональність ведення бухгалтерського обліку, враховуючи умови та особливості діяльності суб'єкта господарювання [9].

Важлива роль у формуванні облікової інформації бюджетної установи в системі управління відведена саме обліковій політиці. Основними факторами, які розкривають особливості облікової політики установ державного сектору наведені на рисунку 1.

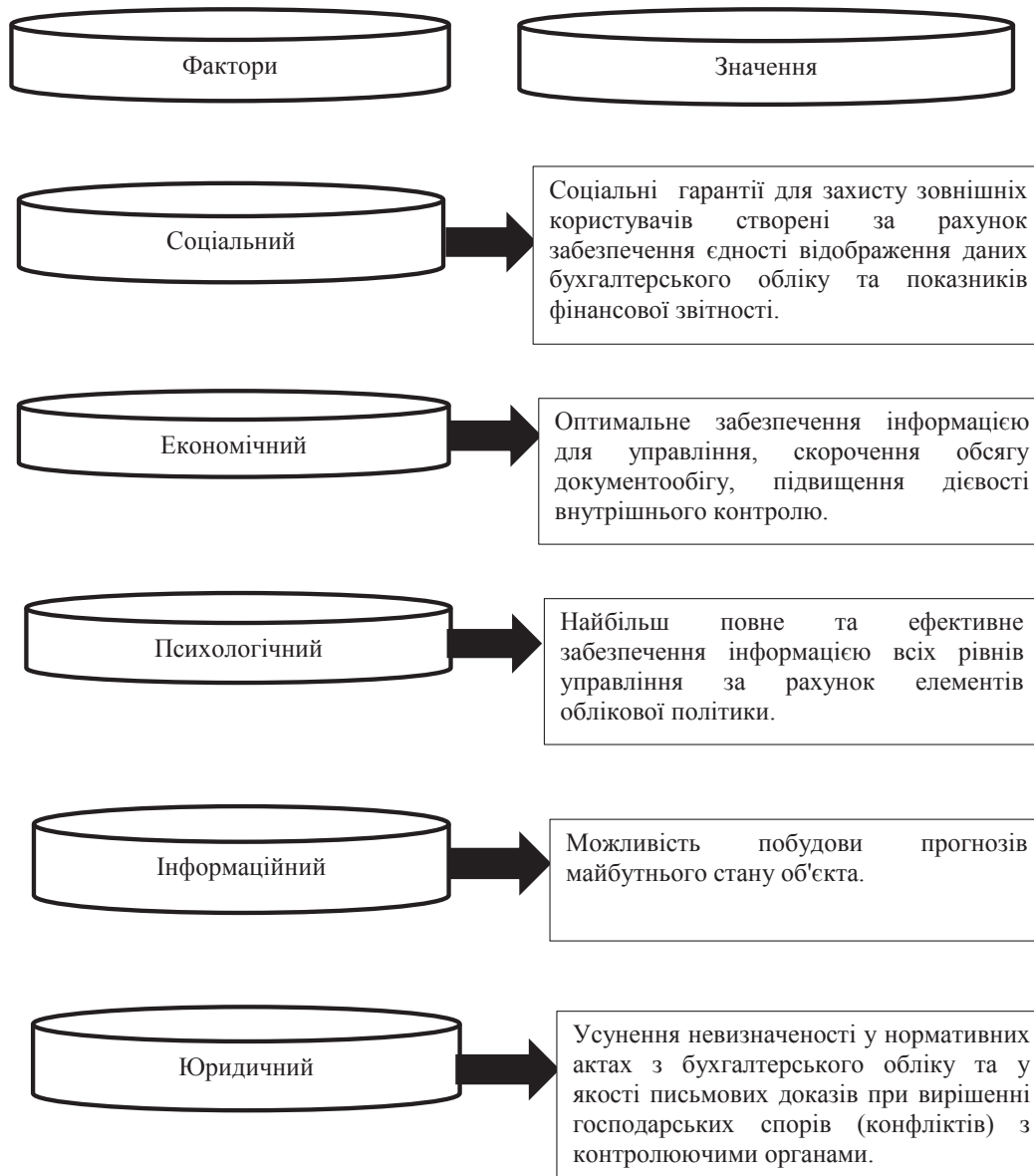

Рис. 1. Фактори облікової політики бюджетної установи

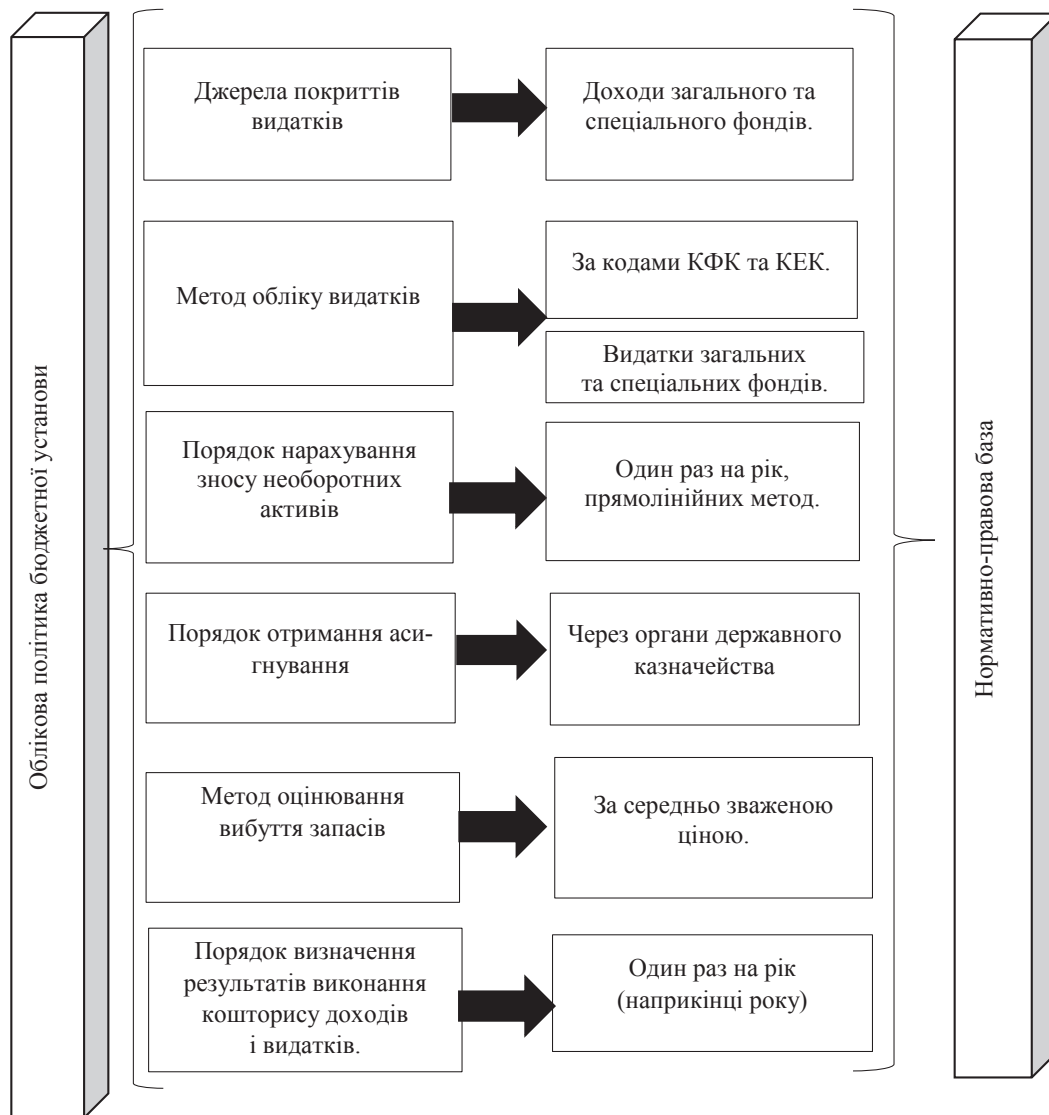

Рис. 2. Складові облікової політики бюджетних установ

Окрім того, будь-яка бюджетна установа, враховуючи особливості діяльності, обирає власний найбільш зручний варіант формування облікової політики, що забезпечить надійний контроль за ефективними використанням бюджетних коштів. Таким чином сутність облікової політики установ державного сектору можна відобразити наступним чином (рис. 2).

В межах проведеного дослідження можна сформулювати чотири етапи побудови облікової політики бюджетної установи:

I етап. Обґрунтування необхідності формування облікової політики.

II етап. Розроблення проекту наказу про облікову політику, що включатиме складові наведені на рис. 2.

III етап. Відображення взаємозв'язку облікової політики з автоматизацією облікового процесу.

IV етап. Узгодження облікової політики між органами розпорядниками вищого рівня ім установами.

Висновки. Результати дослідження особливостей формування облікової політики в системі управління бюджетними установами вказують на досить трудомісткий процес, що потребує від виконавців відповідної підготовки та здібностей. Проте, облікова політика, як елементи управління бюджетною установою, допоможе керівництву у прийнятті раціональних рішень, проведенні аналізу роботи установи, здійсненні контроль цільовим використанням бюджетних коштів, підвищити ефективність обліку і фінансово-господарської діяльності.

Список літератури:

1. Свірко С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: методологія та організація : монографія. Київ : КНЕУ, 2006. 243 с.
2. Джога Р.Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2004. 250 с.
3. Шара Є.Ю., Андрієнко О.М., Жидеева Л.І. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях : навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2011. 440 с.
4. Мельник Т.Г. Бухгалтерський облік в бюджетних установах : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2009. 412 с.

5. Канева Т.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : навчальний посібник. Київ, 2004. 180 с.
6. Кужельний М.В., Левицька С.О. Організація обліку : Підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2010. 352 с.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). «Подання фінансової звітності» [Чинний від 2012-01-01].
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
9. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти, кореспонденція рахунків. Звітність : навчальний посібник. Житомир, 2001. 324 с.

References:

1. Svirko, S.V. (2006). Accounting in budgetary institutions: methodology and organization: monograph. Kiev: KNEU, 243 p.
2. Dzhoga, R.T. (2004). Accounting in budgetary institutions: textbook. manual. Kyiv: KNEU, 250 p.
3. Shara, Ye.Yu., Andriyenko, O.M., & Zhydeyeva, L.I. (2011). Accounting in budgetary institutions and organizations: textbook. Kiev: "Center of educational literature", 440 p.
4. Melnik, T.G. (2009). Accounting in budgetary institutions: textbook. Kiev: Condor, 412 p.
5. Kanyeva, T.V. (2004). Accounting in budgetary institutions: textbook. Kiev, 180 p.
6. Kuzhelny, M.V., & Levitskaya, S.A. (2010). Organization of accounting: textbook. Kiev: "Center of educational literature", 352 p.
7. International accounting standard 1 (IAS 1). "Presentation of financial statements" [effective from 2012-01-01].
8. On accounting and financial reporting in Ukraine: Law of Ukraine from 16.07.1999 № 996-XIV / Verkhovna Rada of Ukraine. Access mode: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
9. Butynets, F.F. (2001). Accounting: accounting policy and chart of accounts, standards, correspondence of accounts. Reporting: training manual. Zhytomyr, 324 p.